

Ezt találni a méd Phraortés (Khsatrita) és Cüaxares (Uvakhsatra és Khavakhsatra) valamint a perzsa Artaxerxész (Artakhsathra) királyok nevében is. Ebből lett a satrapa (helytartó, kormányzó) satrapia (tartomány) kifejezés is.

A hitetlenkedőknek írom, hogy még a görög változat Deucalionja is szkíta volt!²¹

Folytonossági láncolat és átfedés adódik a kezdeti csillagtiszteleti hagyományokat továbbvivő globális szkíta kultúra és az ókor vallási egyetemessége között. Tény, hogy szinte mindegyik későbbi vallásnál felfedezhetőek a bolygó-tisztelet maradványai, Európában pl. a napok neveiben.

Még a zsidó kultúra is innen sarjadt, lásd a héber és keleti hagyományok szaktekintélyét, néhai Mahler Edét: „Az izraeliták JHWH-jének tisztelete, – mint más helyütt kimerítően bizonyítjuk,- ugyancsak holdtisztelet volt.”²² Jeremiás e holdtisztelet ellen prófétált,²³ és a Haag-féle Bibliai Lexikon hozza, hogy a zsidók, Kevan isten alatt feltehetően a Saturnust tisztelték. E planetáris elemek isteni tiszteletét a Biblia, „magaslati kultusz” néven emlegeti, mely Robert Graves és Rafael Patai szerint arameus hatásként, befolyásként értelmezhető.²⁴

Történelmi végállomásunk az ARAM/araméus kultúrkör.

Ábrahám a káld-arám kultúrájú Úr városából érkezett, és a Héber mítoszokban Graves és Patai közlik, hogy vallási téren a Salamon királyhoz köthető Szadduceus (újhéberül Cádokita) papság is ezt a hagyományvonalat közvetíthette, feltételezhetően az egész Salamon uralta „araméusi” vonzáskörben.

Helyben vagyunk, mert „a perzsák által sacanak nevezett scytha népet, általában a hajdani arameusokhoz legközelebbi nemzetnek tartják,” írta id. Plinius.

A vázolt korai szkíta befolyásnak megfelelően, hatalmas területen számolhatunk arám hatással. Az i.e. XII. sz.-i asszír feliratok említenek aramu törzseket, és az i.e. VIII. sz.-ban AsszírIA kereskedelmi, 200 évvel később Perzsia pedig birodalmi nyelvétette az arámit, de az adoni papiruszlevél szerint Egyiptomban is beszéltek (VI.sz.) arámiul.²⁵ (Ezért lehetnek az Asur és Ahura nevek egymás változatai, (S≈H) és ábrázolásaik is nagyon hasonlóak. Jegyezzük meg az Asur név ŐR jelentésoldalát.

Az arámi befolyás a legkorábbi időktől kezdve átítatta a zsidók vallási életét is, később a nyelvet is átvették, és jól tudjuk, hogy a szent iratok nagy része arámi nyelven maradt fenn.

Károli megadja az arám szó bibliai jelentését: *magasság, felség* (fennség).²⁶

Bár az arám istennév kimaradt a Bibliából, feltehetően a tiszteletét kifejező „magaslati kultusz” képzetársítás, szintén erre az arám = magasság szóra utal.

21 Hierapolist Deucalion szkíta építette (Luciánus szerint) aki a Magóggal egynek tartott Prométheusz fia volt. Hunyadi Ferentz, Keresztyény archivarius, (Vátz 1794) 103.o.

22 Mahler Ede: Babylonia és Assyria, (1906, MTA) 169.o.

23 Heves szemrehányással illeti azokat, akik Júda pusztulását annak tulajdonítják, hogy a zsidók hűtlenné váltak Anat istennőhöz, s ezt hangoztatták: Áldozzunk újra az Ég Királynőjének, ahogy apáink tették. Graves-Patai: Héber mítoszok, a Genézis könyve (Gondolat Bp. 1969) 7.o

24 Graves-Patai: Héber mítoszok, (Gondolat Bp. 1969) : ... Jákob/ Izrael fiairól szólva: ... nem biztos, hogy népességük és helyi isteneik az arameusokhoz tartoztak, bár arameus papság kormányozta őket. 7.o. ...A Genézis-mítoszokból arra lehet következtetni, hogy Izrael korai vallása kompromisszum volt az ősök kultusza és egy arameus hadi-termékenységű törzsi isten kultusza között. 259.o.

25 Lásd a Bibliai Lexikon (Haag 1989) arám nyelv és arámok címszavait

26 Aram = magasság, felség, Szent Biblia (ford. Károli Hannovia, 1745) lásd a névmagyarázatoknál, PDF 19. o.